RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

GIÁ BÁO NƯỚC NGOÀI 25 CENTS 1904 — MỖI SỐ 0$10 — GIÁ BÁO NĂM 26 JUILLET 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE N°1140

HANOI

	Trung Bắc Tân Văn	Trung Bắc Chủ Nhật	Đông Pháp	Nam Phong	Phụ Nữ Tân Văn	Tiểu Thuyết Thứ Bảy	Tiểu Thuyết Thứ Năm
Một năm.	6$00	6$00	6$00	6$00	6$00	12$00	
Sáu tháng	»	3.00	3.00	3.00	3.00	6.00	»
Ba tháng	1.50	1.75	1.50	1.50	1.50	3.00	
Một tháng	0.50	0.60	0.50	0.50	0.60	1.00	

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur: 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Propriétaire : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỢI
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 159

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
Une seule insertion . . . . 0$50 la c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion . . . . . 0$15 la c/m
Réclame dans la 3e page . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Dư-luận ở Hoa-kỳ đối với việc trú-binh trong hạt sông Rhur

(Tiếp theo)

Cứ như trên kia đã nói thì nay thì dụ nước Đức nhất định không chịu tuân theo hòa-nghị, coi tờ hòa-nghị là một cái rẻ rách, như cái thói di truyền, cái pháp-hiến của nước Đức vẫn quen xưa nay. Trong cái cảnh-ngộ ấy, thiết tưởng nước Pháp có cái quyền lấy cách rất nghiêm khắc mà đãi lại nước Đức, không còn phải trù-trừ chi nữa, tức như nước Đức đã hủy hoại ruộng đất, tàn phá kỹ-nghệ, giết gióc nhân-dân, cướp phá nhà cửa ở nước Pháp trong năm 1914 và năm 1915 thì sao. Vẫn hay rằng không bao giờ nước Pháp có nói những lời ấy, nhưng là tôi thử nói quá ra như thế. Không có lẽ lúc nào hòa-nghị thiệt cho mình thì nước Đức không công-nhận, lúc nào hòa-nghị lợi cho mình, thì lại đòi thì hành được. Nếu nước Đức cố chí sai lời, dụng tâm ngạo mạn, cho là mình không phải theo hòa-nghị nào cả, thì đối với nước Pháp ắt cũng không có hòa-nghị nào phải theo nữa. Như vậy, thì nước Đức đối với liệt-cường vẫn là đương ở vào cái thế chinh-chiến mà cuộc hòa-bình chưa có vậy. Nước Đức thực không còn mà mặt gì nữa, cái tâm tính ngỗ nghịch, đỏ kỳ, đâu ngạnh của nước Đức thực đã biểu lộ ra một cách hiển nhiên. Nước Đức ngày nay vẫn là một mối lo cho nước Pháp, cho người Pháp đời nay và cho người Pháp ngày sau nữa. Nước Pháp phải dựng nên thành trì kiên cố để ẩn thân vào, những cái rẻ rách kia và phải ra, tay phá hoại những cái mưu-gian của nước Đức, đó chẳng những là một cái quyền của nước Pháp được như thế, mà chính lại là cái nghĩa vụ của nước Pháp phải như thế nữa.

Nay nước Pháp biết rõ rằng không có hòa-nghị nào làm cho nước Đức bỏ những mưu gian của Đức đi, vậy nước Pháp vì sự bảo hộ cuộc bình-an của mình, thì bắt đắc dĩ phải dùng võ-lực thiên cho kẻ cừu-địch của mình, bó chân bó tay, cho đến lúc cuộc bình an của quốc-dân nước Pháp được vững-vàng vậy.

Nước Hoa-kỳ và nước Anh không nên trách nước Pháp việc ấy. Vì tại cuộc giảng hòa Versailles hai nước ấy đã nhận lời một cách trịnh-trọng sẽ lập một cuộc hòa hiệu Anh-Pháp-Mỹ để thảng hoặc về cõi mà nước Pháp bị nước Đức khiêu chiến thì hai nước đem quân giúp đỡ nước Pháp kia mà. Cái hòa-nghị ấy bãi đi rồi, vì nghị viện Hoa-kỳ không ưng chuẩn. Nói thì thì có khó gì. Nhưng giá nói rằng nước Anh và nước Mỹ sai lời, thì có lẽ đúng hơn. Nước Pháp nay thành ra trơ trọi một mình phải xử-trí với nước Đức rất là ương-ngạnh kia.

Nước Pháp chắc đạ rằng nước Hoa kỳ và nước Anh giúp đỡ mình, nên mới không thực hành tất cả các phương sách phòng ngừa cho mình, đến nay nước Anh và nước Hoa-kỳ từ chối không giúp đỡ cho nước Pháp, để cho nước Pháp phải lo về cái giã-tâm của nước Đức. Trong khi nước Pháp đương khôn đốn về sự tổn hại tân phá, yêu cầu nước Đức tuân theo các điều-khoản của nước Đức cam đoan, thì nước Hoa kỳ rút quân đóng ở nước Đức về, nước Anh không sẵn lòng thương-nghị với các nhà chánh-trị nước Pháp. Vì thế nên kẻ thù không trả ny nước Pháp, mà các nước Đồng-minh cũ lại không giúp đỡ nước Pháp nữa. Cái lẽ phải chẳng đã hiển nhiên như thế, mà ta lại còn nghe thấy những lời giả dối của nước Đức, như lời nói rằng việc trú binh ngày nay là bởi cái chủ-nghĩa thượng võ của nước Pháp mà ra, thì cũng là thật. Có người bảo nước Pháp làm ngăn trở cuộc hòa bình của thế giới. Vậy thế nước Pháp không được bảo-hộ cho bờ cõi cho nhân dân mình hay sao? Còn gì đáng lo cho cuộc hòa bình bằng để cho nước Đức phạm điều luật pháp, trái lẽ công bằng. Thử hỏi nước Đức có từng có gắng để tụ-phục lại việc nước ấy trận vào bờ cõi nước Pháp một cách tàn bạo hay không? Nước Đức để cho dân mình đem vàng ra ngoại quốc, vàng ấy đáng lẽ nước Đức phải đánh thuế thì phải, nước Đức đáng lẽ phải đem lòng danh dự mà bồi thường những nơi mình hủy hoại thì phải. Ấy thế mà nước Đức cứ nghiễm nhiên không làm gì cả. Thử hỏi nước Đức đã từng thực gắng sức để bắt dân Đức thi hành cái trách-nhiệm của mình không? Nước Đức phát ra thực nhiều giấy bạc để tiêu thay số vàng của dân Đức đem ký ở ngoại quốc. Chánh-phủ Đức có thực lòng cải tạo lại nước Đức không? Không. Chánh-phủ Đức đem cái quyền bính quốc gia nhượng cả cho một đảng tư-bản tham lam cho bọ đem dụng bậy để đạt được sự ích-lợi riêng của mình, đề nên thợ thuyền mà kiếm lợi, cướp bóc của nhân dân rồi lại nạt dọa trăm chiều.

Đối với những tội ác ấy, nước Pháp phải xử trí thế nào? Có thể để tai nghe những lời kêu ca của cái chánh-phủ vô quyền-lực của nước Đức kia đi cấp tiền cho đảng kỹ-nghệ tham làm hay không? Có thể đánh thuế thêm dân mình, cho đến lúc kiệt lực đi không? Cho đâu lúc bọn kỹ-nghệ Đức trong hạt sông Rhur cùng trong các hạt khác, đem giọt mồ-hôi cuối cùng của thợ-thuyền Đức đúc lại thành vàng, mà mang đi gửi ở ngoại quốc, còn tiền công thợ thuyền thì giả bằng giấy hay không? Nước Pháp có thể bóc lột hết của mồ-hôi nước mắt của dân mình để tu bổ lại những nơi người Đức hủy-hoại, mà nước Đức thì cứ trốn-tránh, dối gió, gian lận, khóc hão mếu vờ để đợi đến khi nghe mình đã hồi sức lực, đã đủ khí giới, thì khoan vàng kỳ ở ngoại quốc về mà lại khai chiến nữa chăng?

Còn như Hoa-kỳ ta đây. Nào lòng hâm mộ công bằng, tự-do, nhân-đạo của ta để đâu cả? Trong việc kháng cáo những kẻ tàn ngược kia nó đã gây nên cuộc chiến-tranh, nó đã phá mất cái hạnh-phúc của nhân loại, đã làm tan-nát mất biết bao gia-đình, tổn thiệt biết bao nhân mạng, thì ta cứ yên được hay sao? Các khoản trong hòa-nghị nói về việc trừng phạt Guillaume II và đồng đảng, thì nay ra thế nào? Ta không làm gì để yêu-cầu việc thi hành các khoản trừng phạt nói trong hòa-nghị, thì sau này ta sẽ giảng nghĩa việc ấy cho hậu thế ra làm sao? Còn như cái khoản bảo chứng của thế giới nay bỏ bẵn không thi hành thì ta sẽ giải nghĩa với sử xanh ra làm sao? Ta làm thế nào mà xin lỗi với tổ tiên ta được. Linh-hồn những con cái ta phàng-phất ở các chiến trường tại nước Pháp, hỏi ta cái câu ghê-gớm: « Tại làm sao đưa chúng tôi sang đây? » thì ta trả lời thế nào?

N. T. C.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 25 Juillet 1923

Bức thư của nước Anh

Sáng hôm thứ hai, quan Tổng trưởng tòa Nội-các sẽ xét bức thư của nước Anh về cái vấn đề bồi khoản và việc trú binh trong hạt sông Rhur.

Ngày hôm thứ ba, tòa Nội-các sẽ hội-nghị tại bộ ngoại-giao để xét bức thư ấy.

Các báo nói rằng hai chánh-phủ Paris và Bruxelles sẽ thương nghị với nhau để cùng giả lời theo một ý kiến.

Việc lấy than trong hạt trú binh

Ngày hôm chủ nhật quan Công-tác bộ Thượng-thư đã đi thanh tra các xưởng chứa than trong hạt sông Rhur. Than chứa trong các kho sông được độ 1500 nghìn tấn, đủ dùng cho kỹ-nghệ Pháp Bỉ đến tháng Janvier sang năm.

Nước Đức đã bớt hàng hải

Có nhiều việc xét ra người Đức đã bớt chiếu chống-cự lại một cách thụ động, như viên xã trưởng thành Witten cùng nhiều nhà trong thành ấy đến nộp thuế than. Viên chánh giám đốc sở máy trục nước ở Witten nộp 100 triệu marks tiền thuế về năm trăm tấn than dùng trong nhà máy trục nước. Có 2.000 người thợ mỏ xin phép lấy than để dùng việc nhà.

Tiền-tệ nước Đức không đủ dùng

Tiền tệ thiếu thốn, nên không có tiền giả công thợ thuyền ở Witten, và ở Distelo.

Người Đức ra công đóng thêm

Trong tam cá nguyệt thứ nhì về năm 1923, nước Đức đóng 75 cái tàu bể, cộng là 301.199 tấn, cứ theo thứ bậc thì đứng ngay sau nước Anh.

Quan đại-tướng Dégoutte được thăng thưởng

Ngày hôm thứ tư, tại Dusseldorf, quan Chiến-tranh bộ thượng-thư gắn độ nhất đẳng bội-tinh cho đại-tướng Dégoutte.

Các đội cảnh sát trong hạt trú binh

Các đội cảnh sát thành phố đã bắt đầu cung chức, theo đúng như mệnh lệnh của các quan Pháp. Các đội cảnh sát lỏ ý sẵn lòng đồng lạo công tác với quan Pháp. Như mới rồi họ có bắt một người đập mặt kính ở một cái cửa hàng Pháp, và hai người đặt một miếng gỗ trên đường sắt.

Cuộc hội-nghị giảng-hòa Đông-âu

Các phái bộ nước Thổ và Ba-lan đã ký bản hòa-nghị thân mục, bản hòa nghị thương mại và bản giao ước thương mại. Bên nước Ba-lan thì có MM. Modzelewsky, Ladas, và Tonen, về bên nước Thổ thì có Ismet pacha, Riza Nour Bey, và Assan Bey.

Bản hòa-nghị thân mục thì kỳ hạn vĩnh-viễn. Hai bản kia thì kỳ hạn là một năm. Các báo nói rằng cuộc giao-tế của hai nước đã tuyệt đoạn 130 năm, nay lại hòi phục lại như thường.

Hội-đồng tòa Nội-các

Ngày hôm thứ ba, quan Poincaré đã trình bày với các quan thượng thư về công việc ngoại-giao. Quan Công-tác bộ thượng-thư có thuật lại công việc ngài đi thanh tra trong hạt sông Rhur. Công việc tại các xưởng lấy than như thường, và hiện đã trả tinh mọi cách để chở than về Pháp. Việc vận-tải bằng tàu thuyền, và bằng hỏa-xa cũng được như ý. Mỗi ngày có 300 chuyến hỏa xa hành khách, và 400 chuyến hỏa xa hàng-hóa mà xét ra xe vận không đã đầy, nay sở quản-lý hỏa xa sẽ tăng số chuyến xe lên. Số than khách tăng lên nhiều. Nhân-dân đối với các quan trú-binh xem chừng cũng dịu đi nhiều, chứ không cương ngạnh như trước nữa.

Tại hội Vạn-quốc

Bộ Thư-ký của hội Vạn-quốc có nhận được một bức thư của đại-tướng Harrington nói về hiện tình những người tị nạn Constantinople. Khi các nhà tị-nạn tới ở Constantinople, thì xảy ra cái dịch đậu mùa. Hội Vạn-quốc có đặt các cơ quan để cứu giúp các nhà tị-nạn. Đến ngày 14 Juillet, thì chỉ còn một số nhỏ mà thôi. Từ tháng Août 1921, hội Vạn-quốc đã giúp cho 20.000 người Nga và 8.000 người Thổ đi các nơi. Trong đoạn cuối cùng, đại-tướng Harrington biểu-dương công-trạng của hội Vạn hội trong việc đem dân tị-nạn ở Đông-bộ đất Thrace.

HÀI ĐÀM

Đọc sách phải suy-xét

Một chàng đọc sách, tính hay suy xét, chỗ nào nên bỏi thì bỏi, nên thêm thì thêm.

Một buổi chàng đọc đến chỗ : quân, tử hữu tam ủy — đấng quân-tử có ba điều sợ; ủy thiên mệnh — sợ mệnh trời; — ủy đại-nhân — sợ bực đại nhân; — ủy thánh-nhân chi ngôn — sợ lời nói của đấng thánh.

Đọc đến đấy, chàng bỗng dừng lại: Hèi! đoạn này, cụ-Khổng nói còn thiển nghĩa. Vội lấy bút viết thêm vào mấy chữ: *tự thị*, và chữa chữ *quân* làm chữ tử. Rồi chàng ngâm lại: Quân-tử hữu tử ủy, ... ủy thổ.

Tăng-thành

Cải chính

Bài Hài-đàm « Tập diễn kịch làm phúc » đăng trong số báo hôm qua có câu... *Nợ nần* sẽ gánh chung tình làm hai... Người sắp chữ xếp lầm ra chữ *Mẹ nần*... vậy nay cải chính lại cho đúng.

Tin Trung-hoa

Ngày 19 Juillet 1923

Hương-cảng đặc điện

Liên-quân lại thu phục được Phong-xuyên. Dương-hi-Minh trở về Quảng-châu yết-kiến Tôn đại-nguyên soái.

Tin Ngô bội-Phu

Ngô-bội-Phu điện cho Tào-Côn xin hoãn việc tuyển-cử tổng-thống. Lại xin từ cái địa-vị hậu-bổ tuyển-cử.

Tin Ngô-cảnh-Liêm

Ngô-cảnh-Liêm quyết định khai độ-tam-thứ hiệp hội.

Vấn-đề tuyển-cử tổng-thống

Trong khi hội nghị về việc tuyển cử thì đảng cấp-tiến và đảng hoãn-tiến ở Thiên-tân cùng Bảo-định cùng nhau xung đột. Tào-Côn rất lấy làm buồn rầu chán nản.

Tin Vương thừa-Mân

Dương-Bộ vào yết-kiến Vương thừa-Mân, Vương-thừa-Mân hỏi cái phương-pháp tổ bỏ-cứu việc tuyển-cử. Dương đáp rằng nên theo cái chủ-nghĩa hòa-bình thống-nhất, điện cho Tào-Côn, để liên-hợp với Tôn-trung-Sơn, và đón Tôn-trung-Sơn về Bảo-kinh cùng chủ trì quốc-thị.

Tin Trương-anh-Hoa

Các yếu-nhân về đảng Bảo-định bách Trương-anh-Hoa từ chức. Trương đã đi sang Thiên-tân.

Hương-cảng đặc-điện

Có vô-tuyến-điện báo rằng độ-tam-sư đã đánh được Ngô-châu. Ngày hôm qua Tôn đại-nguyên-soái đã thân hành sang Đông-giang để đánh Huệ châu.

Ngày 20 Juillet 1923

Tin Tôn-hồng-Y

Tôn hồng-Y lợi Quảng-đông tự xưng là đại biểu của Tào-Côn đến giảng hòa với Tôn-trung-Sơn.

Tin Hoàng-đại-Vĩ

Có tin huyện truyền rằng Hoàng-đại-Vĩ sắp tuyên-ngôn ủng-hộ Tôn-trung-Sơn, nhưng không muốn chịu quyền Hứa-sùng-Trí quản hạt.

Tin Trần-quỳnh-Minh

Trần-quỳnh-Minh lại đưa thư xin hàng.

Tin Nhan-huệ-Khánh

Nhan-huệ-Khánh bỗng trở về Bảo-kinh, nghe đâu muốn tổ-chức tôn nội-các.

Khoa-học đối với đời người

Thì-gian. — Ta thường nói ám-dương tức là ngày đêm. Khi mặt giời xuất-hiện, chiếu ánh sáng vào nơi nào thì nơi ấy phải chịu sức sáng và hơi nóng; đến khi thái-dương lặn, nơi ấy tất tối, hơi nóng cũng kém đi, vì máy âm-dương luân chuyển không bao giờ ngớt, nên thế-gian này mới có, quả đất này mới thành. Trước khi chưa xuất-hiện sinh vật, trong đất nguyên là một hòn than hồng, kết hợp lại bởi các loài kim và khoáng-chất (đá, đất), nhiệt-độ cao cho đến nỗi một tí gì cũng không còn nguyên-hình và bị cháy ra tro than cả. Dần dần sức nóng mỗi ngày một kém, mặt ngoài trái đất nguội và rắn lại, nhưng trong vẫn còn lửa và nóng lắm, vì như núi khoai vài trong hố than mới mang ra vậy. Được ít lâu cả khoai nọ cũng phải nguội lạnh đi nhưng trong ruột bao giờ cũng còn ấm ỷ chảy và nóng. Kịp đến khi vỏ quả đất dày, mặt quả đất nguội, công việc của máy âm-dương lúc bấy giờ mới thành-hiệu, mới sinh mưa bão gió. Ánh sáng, hơi nóng, nước và gió đến là tài-liệu cho cơ-quan của sự sinh-hoạt; thực-vật xuất-hiện trước nhất, rồi sau là đến động-vật và dần lần tới người. Người là sinh ra để thấy sinh-vật đầy đủ cả quanh mình, khác nào người trong đồng thực-dụng vậy. Cho được sống phải mưu sinh, phải ra công tìm kiếm phương-kế cho thân được sung sướng, cho làm được nhân-hạ, kia như chim, Tạo-hóa cũng phú-bẩm cho cái linh-tính biết làm tổ, còn vật biết đào hang hốc để trú thân. Hoặc cũng có loài người linh hơn vạn vật, tất có thể sản-xuất ra nhiều sự khôn khéo để cướp lấy cái lạc-thú mà cũng bệnh-phẩn với đời. Cái khó về tận cần Tạo-hóa để bày ra trước mắt, trên rừng sơn-hào, dưới bể hải-vị, bạc bể tiền rừng, một miếng đất cũng con kia, vài mẫu ao nọ, có thể cũng sống được bao nhiêu đời người. Cũng càng là miếng thịt, con cá, mà xào nấu khác nhau. Như thế lại không phải cái tinh-xảo của đời người ra? Cái khôn khó đo, cái khéo không lường, những bậc thông-minh trí tuệ đua nhau, kẻ phát-minh sự nầy, người tìm tòi cái khác, vị thế mà khoa học phát-nguyên tự đấy.

Ảnh-hưởng của khoa-học. — Lúc mới khai thiên lập địa, người ta không khác chi loài vật, nếu không nhờ có trí-tuệ tinh-anh để phát-minh cái khoa học thì vị tất vượt được vòng giã-man, để bước lên đường văn-minh mà bỏ cửu lấy sự sinh-tồn được. Rất lại, sinh-hoạt cũng chẳng khác chi các loài động-vật khác, tuần thế vận-động như cái máy, có ăn có sống; cho tới bao giờ các cơ-quan đều hư hỏng cả không thể vận-động được nữa, thì tức là chết vậy. Sống không thể bỏ dưỡng được cho cái sống, chết không thể bỏ cứu được cho cái chết; sinh tức phá mặc tay con Tạo; miếng ngon không bỏ, cơm tốt không hay; như thế sao gọi là đời được. Ly khi các khoa học ra to-điểm cho thế-gian, rửa mặt cho muôn-loại đến giờ, người ta đã hơi mất mặt mà cuộc đời không đến nỗi đau lòng! Các công việc đều thi hành một cách rất mau nhiệm, biến hóa mấy cách lạ lùng, tỉ như phép tiên phép thánh vậy. Nào những khi gan rẫu ruột bèo, những lúc đau đớn muộn nhàn; nếu không nhờ có khoa học bồi dưỡng ắt trần-bệ khó tong toàn vẹn mà cái lạc-thú của sự sống cũng phải mai một. Ta hãy xem những ngày hiết bao nhiêu công việc mà các máy móc đã gỡ cho sức người cùng sức vật, bọn lao-động trong xã-hội không đến nỗi hữu công vô lao. Chẳng những giúp đời, cho đời nhiều cái lạc-thú, tỏ điểm cho đời, rồi ra đây ta thử xem khoa học sẽ cướp được quyền tạo-hóa, mà tuy cõi thế-giới này làm một tổ thế-giới khác vậy. Thế mới hỏi, người ta tuy là một vật rất nhỏ nhặt ở không tày cái cát hạt bụi trong vũ trụ, đối với các động vật là một loài hèn yếu nhất, hạt bụi giọt nước cũng có thể làm cho cái thân-thể kia phải tan tành. Nhưng lấy tư-tưởng khoa học mà bỏ đối chọi với vũ trụ, vũ trụ dẫu to, bầu giới tuy bao la rộng rãi tri-tự người ta cũng còn bao-quát được (tuyệt theo tư-tưởng của Pascal). Xét như thế thì biết thế-lực và ảnh-hưởng của khoa học mạnh là dường nào. Ta thường nói sức mạnh làm chuyển được giới đất thay đổi được núi sông, chỉ duy Tạo-hóa là có cái sức lạ lùng ấy; mà đem thế-lực của khoa học mà xét thì việc ấy vị tất làm cho mất tự phải kinh ngạc. Các cụ thường kể chuyện các phật thánh ngày xưa thần thông biến hóa, nhưng mất ta chưa trông thấy; thực hay hư thì ta chưa nói mình mình nửa tin nửa ngờ, khác nào như xế trong mộ nói hão. Ngày nay khoa-học rõ ràng, chỉ-dẫn tường-tận, thật là bạt-sâm rõ mười, còn ngờ-vực gì nữa. Khoa học đáng làm một vị thần-minh soi sáng hiểu-hóa thần-thông không kém gì phép tiên phép phật vậy.

Có cảnh-tranh thì khoa-học mới tiến. — Trừ ra vô-trí vô-giác, miệng biết tiếng vị ngon, mắt biết phân biệt

cái đẹp, có nhà tranh vách đất mong được nhà gạch lâu-đài; bụng chỉ vọng cái tiến mà ghét sự thoái, người có năm ta phải gắng sao cho được mười; ấy là nhờ cạnh-tranh ở đời vậy. Ăn thịt-cá mà trông thấy người dáng sợn bảo hải-vị, tất ăn mất ngon ngồi xe-sắt thấy người đi cao-su, ắt không lấy gì làm khoái; vì nhờ ấy cho nên các bậc có trí-tuệ thông-minh đua nhau, kẻ phát-minh cái này, người tìm tòi cái khác; trong trường khoa-học cạnh-tranh một cách rất kịch-liệt. Cạnh-tranh càng kịch-liệt thì tiến-bộ lại càng mau; anh-tài mỗi người một vẻ như hoa thơm mỗi thứ một mùi; kẻ đi đàng này, người đi lối khác, mong sao cho đạt trước đến cái mục-đích tận-thiện tận-mỹ kia. Thoạt kỳ thủy ông Đơ-ny-Ba-banh (Denis-Papin) lấy sức hơi nước làm cho máy chạy; về sau các máy-móc đều nhờ sức hơi nước mà hoạt-động; tàu ngầm tàu nổi, kỹ-nghệ xiềng máy đều nhất-tề-hoạt-động, lợi-dụng sức hơi nước làm vật-liệu cốt-yếu để thay cho sức người cùng sức vật. Chỉ có một chất hơi nước mà bao nhiêu anh-tài lợi-dụng để chế-hóa ra cơ này khí nọ; tranh nhau đua sức khoe tài, chú-ý cốt chiếm một địa-vị đặc-cách trong trường khoa-học. Còn một sự phát-minh nữa, vì cạnh-tranh kịch-liệt mà tiến-hóa mầu-nhiệm lạ thường. Nguyên hai anh em họ (Mongolfiers) Mong-gon-phi-ê tìm được hơi nóng nhẹ hơn khí giời, mới dụng hơi nóng ấy để thả một quả cầu, quả cầu ấy nhẹ hơn không-khí nên bay bổng trên không được hơn trăm thước; sau lại thả một quả to nữa đặt tên là Mông-gon-phi-ê, quả cầu này to và chứa nhiều khí nóng hơn, nên bay bổng được hơn một nghìn thước rồi mới rơi xuống vào một cái bãi gần đấy. Đầu tiên ai cũng cho là một sự chơi đùa không lưu-tâm đến, về sau các nhà khoa-học nhân sự phát-minh ấy mới chế ra một quả cầu khác to hơn và sửa-sang cẩn-thận hơn. Dưới quả cầu đeo một cái dỏ, trong dỏ để một con cừu và hai con chó. Quả cầu này lên cũng cao lắm; đến khi rơi xuống, các sinh-vật ở trong ấy đều được hoàn-hảo và không việc gì cả. Loài vật được hoàn-hảo cả, tất người lên ngồi quả cầu cũng không việc gì. Nhờ có nhiều nhà hi sinh về khoa-học không sợ nguy-hiểm, không quản công lao, nên khinh-khí cầu ngày nay là một thứ xe cưỡi mây thường dùng cho cả mọi người. Ấy là mấy điều làm chứng về sự tiến-bộ của khoa-học trong thời hòa bình. Đương thời chinh-chiến khoa-học tiến-bộ lại càng mau chóng hơn nữa. Trước khi chưa biết các loài-kim, người ta thường giao-chiến bằng gậy-gộc, hoặc dùng đá đất để ném nhau. Đến lúc biết loài kim mới chế ra các khí-giới bằng đồng bằng sắt, những gươm-giáo chưa lấy gì làm lạ, dẫu thế nào cũng không vượt nổi vũ-phu chi lực. Lúc đó ai chẳng ra sức đua tài để bảo-thủ lấy thân, lấy gia-đình, lấy tổ-quốc. Thôi thì đêm ngày tìm-tòi cái này, phát-minh cái nọ, để cứu-vớt nhân-loại, để giữ-gìn lấy nhà. Nay chế máy này để chống với quân thù-địch, mai chế máy khác để cứu cái tai-nạn cho đồng loại; vô-lực thành ra vô-dụng, cuộc chinh-chiến ngày nay cũng là một cuộc cạnh-tranh trong trường khoa-học, một phát súng có thể làm cho thành xiêu quán đổ, một làn thuốc ngạt có thể hại bao nhiêu nhân-mạng, hà tất phải nhọc-nhằn cử động. Nhưng kẻ phá có người đỡ, cái này hại đã có cái khác trị, bệnh quỷ tất có thuốc tiên; bao nhiêu bí mật của khoa-học đều đem ra thi hành kinh-nghiệm. Như cuộc chinh-chiến long giời lở đất mới rồi, các nhà khoa-học trong nước đã hết sức khoe tài để bổ-cứu lấy sanh-linh: tìm phương cứu-chữa những người bị nạn, lo tài hay phép lạ để cho vững nước yên nhà. Sau khi tan cuộc binh đao rồi, trong nước bị tàn phá, thành hư quách nát, các nhà khoa-học phải lo sao tu-bổ lại như xưa. Đại khái khoa-học có cơ tiến-bộ nhanh-chóng vì thế.

(*Còn nữa*) Ng-văn-Long

PHIM ẢNH NHẬT NGA TRANH-CHIẾN

Vai kép chớp bóng trứ danh nước Nhật tên là Sessue Hayamaka giúp việc soạn phim ảnh *La bataille* theo như quyển tiểu-thuyết của ông Claude Farrère đã tới Paris.

Nay mai bắt đầu bày trò chớp phim ấy tại Toulon.

MỘT KIỂU TÀU MỚI

Các nhà hải thuyền nước Anh hiện đương nhiệt thành về một kiểu tàu mới, kiểu tàu ấy toàn bộ cũng giống như các kiểu khác xưa nay, chỉ khác có một điều rằng vỏ tàu lồi lên lõm xuống mà thôi. Vỏ tàu đóng như thế được một điều rằng làm giảm cái sức mạnh của làn sóng đi, mà làm tăng cái sức mạnh của tàu lên nhiều. Người Anh đã chế cái tàu *Monitoria* theo lối ấy, và sau đã đóng 17 cái tàu khác giống tàu *Monitoria*.

Nghe đâu tàu *Albert Sarraut* của Đông-pháp ta trước đây cũng đóng theo kiểu ấy thì phải.

Cuộc thi thơ

Của Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ

Đề mục: Vịnh Văn-miếu Hà-nội. — Đã có một câu phá: « *Nghìn năm văn vật đất Thăng long* » xin nối thêm 7 câu nữa cho thành bài thơ.

Giải thưởng của Ngô-nương: Kính biếu một thứ trong văn phòng tứ-bảo như quản bút, lọ mực, hoặc cái chặn giấy bằng bạc, v. v. đáng giá 10 đồng. Trong các báo quốc-văn như *Nam-phong*, *Hữu-thanh*, *Trung-bắc*, *Thực-nghiệp*, *Khai-hóa* hễ người trúng giải thích thứ báo nào thì xin kính biếu trong 10 năm.

Giải thưởng thêm của bản-quán: Ngài nào có thơ đăng ở bản-báo mà giật được giải thưởng của Ngô nương thì bản-quán xin kính-tặng thêm một bộ *Đông-dương tạp-chí* toàn tập và các thứ sách khác của bản-quán ấn-hành như Ngự lâm-pháo-thủ, Nam-sử yếu-lược, Mai-nương-lệ-cốt, Thuyền-tình bể-ái và Tái-sinh-duyên, v. v. cả thảy đáng giá là 60 đồng.

Thơ thi

CII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu thánh danh lừng cõi Á-đông.
Bể học sóng lan nền quốc-túy,
Sao khuê sáng rực vẻ nho-phong.
Bến Thủ sông Tứ gương kim cổ
Nước Nhị non Nùng dấu đỉnh chung.
Địa mạch thư hương từ đấy nhỉ!
Mới hay muôn thuở giống tiên rồng.

Văn-lâm, Ng-ngọc Giao
69 Rue des Pipes — Hanoi

CIII

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Miếu Giám từ vua Lý Thánh-tông.
Đồng trụ cao nêu hồn quốc-túy,
Khuê tinh rực rỡ vẻ văn-phong.
Hương bay đàn hạnh lừng châu Á
Gió thoảng rừng nho rậy cõi đông.
Bể học chứa chan nguồn giáo hóa.
Muôn thu ân gội nước non Hồng.

Diễn-thịnh, Ng-v-Tiến
82, Rue des Pipes — Hanoi

CIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng long,
Cổ giám xuân thu lễ hội đồng.
Lễ nhạc thi thư nhờ đạo Khổng.
Công hầu khanh tướng phát dòng đông.
Bách niên sự nghiệp truyền sông Nhị,
Vạn cổ anh linh tại núi Nùng.
Sử biểu chữ vàng coi đã cũ.
Tiền triều bia đá nét rêu phong.

Đỗ-trọng-Thành
29, Ruelle de Sinh từ, Hanoi

CV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu dấu nhân công cũng hóa công.
Giời hiện sao Khuê in nước Tứ,
Đất xây vách Khổng ngất non Nùng.
Biết bao vua chúa đều tôn nhỉ?
Trải mấy thương tang có đổi không?
Quốc tế triều ta so thuở trước,
Khói hương càng đượm lửa càng nồng.

Nguyễn-tiến-Phan
Hoàng-mai, Hoàn-long, Hà-đông

CVI

Nghìn năm văn vật đất Thăng long,
Đạo thánh noi trời biết mấy công.
Lý dựng miếu thờ ngôi cõi Bắc,
Khổng truyền bia tạc rạng phương Đông.
Phong trào thay đổi nương lề trước,
Văn-hiến vẫn xây cũng ở trong.
Mấy dọc tường cao mây bủa kín,
Xưa nay học nghiệp vẫn tôn sùng.

Gia-hưng vương-phủ, Tôn-nữ, Diệm-Nhã
Diệu-khanh nữ-sử
Rue Đồng-khánh, Huế

CVII

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Thiên địa tuần hoàn trải mấy vòng.
Cổ miếu trơ trơ in đất Bắc
Tân văn rực rỡ khắp trời Đông.
Quốc-hồn để lại dòng sông Nhị,
Khổng giáo còn di đỉnh núi Nùng.
Tự Lý, Trần, Lê cơ chỉ cũ,
Sóng tràn Á vũ với Âu-phong,

Hoàng-thị-Thanh
15, voie 16, ngõ Quảng-lạc, Hanoi

CVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Đạo thánh từ xưa vẫn kính sùng.
Lộc nước kể từng mưa móc nhuận.
Ngôi trời người cũng khói hương chung
Thi thư mở rộng dòng sông Nhị,
Lễ nghĩa xây cao đỉnh núi Nùng.
Dâu bể đổi thay tùy vận hội,
Con đường giáo-hóa cứ thung dung.

Trương-hoa-Đình
Làng Phương-giai, Thanh hóa

CIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng long,
Giáo hóa cao sâu tựa núi sông.
Trải Lý, Trần, Lê nền nếp cũ,
Khắp Nam, Trung, Bắc khói hương thông.
Khuê-văn-các để gương hiền triết,
Tiến-sĩ bia còn tiếng tổ tông.
Dâu bể mặc dầu tay tạo-hóa,
Cương thường lễ nghĩa vẫn nho-phong.

Lương-tư Hiếu
Đội-trạm Cao-mật, Thanh-hóa

CX

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Miếu vốn riêng trong chốn Nhị Nùng.
Nọ ít bia rêu mờ nét mực,
Này gian gác bụi nhạt màu hồng.
Còn hình của Khổng đâu đây ta.
Với vết sân Nhan phải đấy không?
Nhang khói ngày nay chừng đã lạnh,
Lòng nho một dạ vẫn tôn sùng.

Lê-vũ-Phùng
6, Cité Immobilière, Hanoi

Tin Saigon

Tàu « Maurice Long »

Công-ti « Affréteurs Indochinois » ở Saigon vừa mua được của công-ti « Royal Pacquet » chiếc tàu *Speelman* để chở thư từ đi Bangkok và đổi lại tên là tàu « quan Toàn-quyền Maurice Long ».

Một chiếc thủy-phi-cơ lớn

Ở Saigon vừa mới mua được của Hong-kong một cái thủy-phi-cơ lớn có nhiều chỗ ngồi để chở từ Saigon đi Cần-thơ và Saigon đi Pnom-penh. Chừng cuối tháng sau mới khánh thành việc vận tải ở đường ấy.

Nạn ô tô

Ngày 22 Juillet có một chiếc ô-tô đi ở đường Tây-ninh gần Gò-dầu-hạ đi đến chỗ đường cong chạy mau quá, không lái kịp, va ngay phải một cái cây. Hai người đàn bà ngồi trong xe đều bị thương mà một người thì bị nặng lắm. Người *chauffeur* cũng kêu đau trong mình.

Ngạch các quan cai trị

M Klein là quan cai trị hạng ba, chủ tỉnh Sa-đéc đổi đi Hà-tiên thay M. Fourrier là quan cai trị hạng nhất

M. Giudicelli là quan cai-trị hạng ba, quyền chủ tỉnh Bắc-liêu nay đổi đi chủ tỉnh Sa-đéc.

M. Petit là quan phó cai trị hạng nhất tại Biên-hòa, nay đổi đi quyền chủ tỉnh Bắc-liêu.

VĂN UYỂN

Thanh-bình điệu

(*của ông Lý-Bạch*)

I

Mây hoa nhác tưởng nghi dung
Đêm xuân gió chệnh huê nồng móc sa
Hỏi người gặp ở đâu ta?
Chẳng chòm núi ngọc thời tòa cung trăng.

II

Giọt sương tưới đẫm ngành cây,
Não người giấc mộng mưa mây mơ màng.
Hán-cung hỏi có ai bằng?
Kìa Phi-yến chỉ xênh xang bộ ngoài.

III

Hương giời sắc nước hòa hai,
Chỉ tôn coi cũng mỉm cười làm vui.
Lòng xuân muôn dặm cũng người,
Nhà hương thăm thẳm người ngồi tựa lan.

Khuê oán

(*của ông Vương-xương-Linh*)

Phòng riêng thiếp hãy ngẩn ngơ,
Ngày xuân lên đứng sờn sờ lầu trang.
Nhác trông tơ liễu bên đường,
Trách mình nông nỗi khuyên chàng cầu quan.

Xuân-từ

(*của ông Giả-Trí*)

Cỏ xanh liễu lại pha vàng,
Lý đào hoa thắm hương càng đượm thay.
Bụi sầu gió thổi khôn bay,
Não người chi lắm lại ngày mùa xuân.

Vọng nguyệt đêm 16

(*của ông Vương Kiến*)

Cây ô đậu đất trắng lòa,
Quế hoa đẫm giọt sương pha lạnh-lùng.
Trăng đêm mười mắt đều trông,
Biết ai riêng nặng lắm lòng vì thu.

Nguyễn-bá-Cung dịch

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 26 Juillet 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8 f. 80.

Thị-giá quốc-trái. — *Ngày 26 Juillet 1923*, — 3 %. 56.85 — 4 %. 1918 61.47. — 5 %. 1915-1916 75.70 — 5 %. 1920 90,20. — 6 %. 1920 87,70.

Tin tàu. — Tàu *Iberville* ở Pháp sang tới Saigon ngày 26 Juillet 1923

Lời từ biệt của quan quyền Toàn-quyền Baudoin tại Hội-đồng chính-phủ. — Sáng hôm nay. Hội-đồng chính-phủ thường trực đã họp một kỳ đại hội-đồng tại phủ Toàn quyền

Khi hội-đồng đã bàn xong các việc đăng trong chương-trình và trước lúc giải tán thì quan quyền Toàn-quyền Baudoin có đọc mấy câu từ biệt đại khái như sau này:

Hôm nay là lần cuối cùng ngài được cái hân-hạnh chủ tọa Hội-đồng chính-phủ thường trực vì đến nay là hết hạn quyền Toàn-quyền của ngài. Ngài giữ trọng trách ấy trong một thời kỳ lâu hơn sự dự-định trước cũng do một cái cơ-hội đau đớn là quan Toàn-quyền Maurice Long tạ thế. Ngài có nhắc lại công đức quan cố Toàn-quyền là một vị quốc dân đều kính mến. Kể từ khi ngài giữ trọng-trách ấy đến nay đã được mười lăm tháng rồi, mà trong khi ấy ngài làm trọn được nghĩa vụ cũng là nhờ có quan Thượng-thư thuộc địa tín ái, nhờ được quan cố Toàn-quyền chỉ giáo cho mãi đến khi gần tịch trần, sau nữa là nhờ được quan phó Toàn-quyền cùng các quan thủ-hiến các xứ đem hết lòng thân ái ra mà giúp sức cho. Ngài được chứng kiến cuộc tiến hóa của thuộc địa đã hơn ba mươi năm nay, mà ngài được dự một phần vào cuộc tiến hóa ấy thì cũng lấy làm vui lòng lắm. Nay tuy ngài dời xứ Đông-dương thì đứng đàng xa ngài cũng vui mừng mà nhìn xem cuộc tiến hóa của bên này, vì lòng ngài nay thật là hâm mộ đất Đông dương quá rồi. Ngài cảm tạ tất cả các quan văn võ Tây Nam cùng là nhân dân hai nước, các hội, các báo quán, cùng những nhà đã trợ lực cho ngài.

Ngài lại nói rằng: Người đi nhưng mà công việc thì còn lại. Quan Toàn-quyền Merlin nay mai sẽ tới nơi đem cái lịch duyệt của ngài mà giữ cái trọng-trách tổng thống cõi Đông-dương thì chắc là ở đây quan dân ai cũng hết sức mà giúp ngài. Sau hết ngài lại cảm ơn các quan một lần nữa và chúc cho Đông-dương được tiến bộ.

⁂

Trong những vấn-đề xét tại kỳ hội-đồng thường trực sáng hôm nay, ngoại những việc thuộc về các khoản chi thu các xứ, những việc tài-chính và công-chính Đông-pháp, những việc kinh-tế và y-tế thì nên kể mấy điều sau này:

Việc M. Trần-v Đôn xin mở tại Saigon một tờ tạp-chí bằng quốc-ngữ mỗi tuần lễ một kỳ, đặt tên là Khoa-học tạp-chí (Revue scientifique);

Việc đăng những bài quốc-ngữ vào tập báo của hội Ái-hữu tân cựu học-sinh trường Cao-đẳng;

Việc tăng giá tiền ăn ở của các lưu học-sinh trường Trung-học tây;

Việc đặt tại Đông-pháp một trường Cao-đẳng văn-chương;

Việc đặt máy nước ăn ở Hà-đông;

Việc đặt giá riêng cho các hành-khách và chó đi xe hỏa trong đoạn đường chung từ Hanoi đến Yên-viên;

Việc làm nốt một khu nhà cho trường nam Sư-phạm ở Hanoi.

Nhà Bưu-điện Bần-yên-nhân. — Đến ngày 16 Août sở Bưu-điện sép ở Bần-yên-nhân sẽ nhận bán và phát Bưu-phiếu (mandat) Đông-pháp. Hạn số tiền gửi chỉ được đến 200 đồng bạc trở lại mà thôi.

Diễn-thuyết ở hội Khai-trí. — Xin nhắc lại rằng tối chủ-nhật 29 Juillet này, đúng 9 giờ, ở hội Khai-trí có một phiên diễn-thuyết hay lắm. Ông Janvier, nguyên chủ nhà máy giấy Đáp-cầu sẽ diễn về « sự đạo-đức trong nghề buôn bán và việc doanh-nghiệp ». Vấn-đề ấy quan-hệ là dường nào, chẳng cần phải nói ai cũng biết. Các nhà thương-mại, nhà thực nghiệp ở Hà-thành ta nên đến nghe cho đông. Hội Khai-trí sẽ để chỗ cho các khách ngoài không có chân hội.

Diễn-thuyết bắt đầu đúng 9 giờ.

Hội Khai-trí thông báo.

Các ông nghị-viên lên chúc quan quyền Toàn-quyền. — Sáng hôm nay, MM. Bạch-thái-Bưởi, Bùi huy-Tín và Ng-hữu-Thu tức Sen là ba ông nghị-viên có thay mặt cho hội-đồng tư-vấn Bắc-kỳ lên chúc mừng quan Toàn-quyền Baudoin trong khi ngài vượt biển về nghỉ tại quí-quốc.

Một việc phúc-đức đáng khen. — Chuyến xe-hỏa 72 ở Thanh-hóa ra gần đến Ninh-bình hồi tám giờ sáng hôm 25 thì trong toa hạng tư có một người đàn bà trạc độ tam tuần có lẻ, nhân đi trẩy hội Hàn-sơn về, đến đấy thì giở dạ đẻ; một mình lăn lóc trong một góc toa, đỡ trong lỡ-thỡ, tứ cố vô thân, còn khổ gì hơn bằng cơn đau đẻ, và lại đương cơn mưa gió, nào ai là người ra tay cứu giúp lúc kinh nguy! Mà lạ thay! hôm ấy lại nhằm vào ngày các bà đi trẩy hội về đông, người thì chật ních mà chẳng có một ai thấy người đàn bà kia nằm lim lịm giấc, chỉ còn thoi thóp thở, mà nỡ lòng chỉ giương mắt ếch ngồi xem; nào mụ thì ghê bẩn xắn quần xắn áo chạy nháo nhác toa nọ sang toa kia, mụ thì nói luyên thuyên: chửa gần đến tháng đẻ lại còn mang thân ô uế vào nơi cửa phủ cửa đền, chẳng trách ngài phạt là phải. Ôi! chẳng biết các bà đi lễ cầu lấy phúc đức gì mà nhẫn tâm thế được?

May đâu! đương cơn nguy cấp thì có một ông thanh-niên Âu-phục vội vàng chạy đến bỏ ngay áo ngoài ra, chẳng quản mình không quen nghề hộ-sinh, bèn mời các bà léo xéo giãn ra chỗ khác, rồi đỡ người đàn bà lên ghế, nâng đỡ nhẹ nhàng, chừng giăm phút thì thằng bé con giai đã chui trong bụng mẹ ra mà oe oe tiếng khóc, ông đỡ ngay lấy đứa bé tay thì móc miệng, tay thì cắt rốn, cắt rau, vừa đến ga Ninh-bình thì có cáng của nhà ga đưa cả mẹ lẫn con người đàn bà kia vào nhà thương ngay lập tức.

Đáng khen thay cái lòng hào hiệp của ông đã ra tay can đảm cứu được mẹ tròn con vuông, như thế có lẽ còn được phúc hơn là các mụ ngồi trong toa ấy cũng hành diện là các bà đi lễ đền.

Xe lửa hỏng máy. — Chuyến xe-lửa số 44 ở Yên-bây về đến ga Vĩnh-yên sáng hôm qua thì hỏng máy, sau phải xin máy cứu ở Việt-trì xuống, thành thử mãi đến hơn một giờ chiều mới về tới Hanoi. Không biết làm sao mà xe-lửa các đường độ rày hay hỏng thế?

Danh dự bội-tinh. — (*Tiếp theo*) Bội-tinh bạc hạng nhì:

MM. Bùi-văn-Khuê, Surveillant Thương-chính; Nong, Trần-đình-Van, cai Thương-chính; Hồ-Tsane, préposé Thương-chính; Lý-San, cai mécanicien Thương-chính; Phạm văn-Ap Lưu-đình-Vương, thợ Thương-chính; Hà-v-Chuyên, Phạm-văn-Đạt, Dương-v-Khai. Ng-hoa-Vy, Lê-kim-Bằng, thư-ký Bưu-chính; Ng-huy-Bích, facteur; Võ-v-Ngà, Huỳnh-v-Tri, thư ký Bưu-chính; Ng-v-Ai, surveillant; Phạm-v-Ngạn, courrier convoyeur; Thành-ngọc Quế, Phạm-cao-Bát, giáo học chữ nho; Vũ-như-Chương, thư ký sở kiểm-sát Tài-chính; Vũ v-Thanh, Ng-văn-Khuông, thư ký sở Địa-chất; Bùi-v-Thuận, thư ký sở kinh-tế; Phạm-văn Huy, loong toong sở Địa dư; Ng-quang-Ngạn, Ng-huy-Khoan, ký vẽ; Lê v-Nhuận, loong toong sở Hưu-trí; Bùi-khanh-Lưu, man-tiên, làm ruộng Bắc-kạn; Lang-v-Quyền, chánh tổng Vinh; Lê-v-Nhơn, trợ giáo Gia-định; Ly-kong-Houe, cai loong toong tòa Lãnh-sự Quảng-đông; Ng-v-Sang, loong toong phủ Toàn-quyền; Lê-v-Long, thư ký sở Binh-lương; Ng-bá-Cương, thợ lò rèn; Ng-v-Tình, thợ làm bánh; Đoàn-v Kế, mécanicien; Ng-chi-Thanh, Trương-đức-Nhuận, thư ký sở Pháo-thủ; Ng-v-Chi, thợ gang, Ng-văn-Mung, thợ đệm, sở Pháo-thủ, Ng-v-Phu, thợ đệm; Trần-văn-Chinh, thợ lò rèn sở Pháo-thủ; Ng-văn-Bài, loong-tong; Thai-v Đua, Trần-v-Phan, thư ký; Ng-văn-Sang, Phan-v-Bon, Lê-v-Sưu, Lê-v-Phước, Ng-văn-Hồ, Hồ-v-Hiêu, Phan-v-Hứa, Phạm-v-Y, thợ; Vũ-viết-Nghin, cu li sở Thú-y, Ng-v-La, sở Nhà-thương binh.

Hỉ tin. — Đến ngày 2 Août 1923, ông Ng-v-Xuân, phán-sự tòa Bưu-điện Hanoi sẽ làm lễ thành-hôn cùng cô Ng-thị-Thục-Thuần là lệnh-ái cụ Phúc-điền quản xã Quỳnh-đô (ga Văn-điển) và là lệnh-muội ông Ng-đình-Sinh, Hàn-lâm thị-độc, 161 phố hàng Bông.

Xin có mấy lời mừng tân lang và tân giai nhân. T. lai cảo

Nhảy xe điện bị gãy chân. — Sáng hôm qua, hồi 9 giờ, một người nấu bếp cho M Potier ở phố Lambert tên là Ng-đức-Lợi nhảy lên xe điện ở trước cửa Trại khố-xanh trong khi xe đang chạy, chẳng may hụt chân bị trọng thương ở chân phải, máu mê chảy lênh láng. Phải khiêng ngay vào nhà thương để phục thuốc. Chưa rõ có phải cưa chân không.

Sáu người bị kẹp ô-tô. — Sáng hôm nay có một cái ô-tô ở phía Nam-định lên, trong có một ông Tây và mấy bà đầm ngồi, khi lên tới gare Thường-tín thì không rõ làm sao xe đâm phải sáu người một lúc đều bị thương cả, mà hai người thì bị nặng lắm chưa biết sống chết thế nào. Cả xe cũng đâm nhào xuống ruộng, mà những người ngồi xe thì không bị thương, nhưng đều bị lăn xuống bùn cả.

Xe ngựa đè phải trẻ con. — Tối hôm qua hồi 8 giờ rưỡi, cái xe ngựa của M. Soubrier tham-biện giây-thép đi đến chỗ góc hai con đường trong thành và phố hàng Điếu thì đụng phải một đứa trẻ con 7 tuổi là Jean Laurent nhà ở đường hàng Cỏ số 66 bị trọng thương ở hai chân và ở đầu.

VIỆC BẮC-KỲ

PHÚ-THỌ

Mưa to gió lớn. — Trưa hôm mồng 9 ta vừa rồi tỉnh ta mưa to lắm, đây có một chỗ núi gần sông (đấy gọi là Ba gò) thì không mưa mà lại có gió to quá, ở trên khúc sông ấy có một cái nhà bè cũng to, những người ở trong nhà bè thấy gió to phải đóng neo bè dừng lại không dám đi, được một chốc chỗ ấy có mây phủ kín đen âm cả một khúc sông, gió quá nước sông cũng bốc tung cao, cho nên nhà bè cũng bị cơn gió dữ dội ấy mà bay đi mất. Họ cho là rồng lấy nước!

Nhưng mà chắc là cơn gió lốc cuốn nước xoáy lên mà thôi.

BẮC-GIANG

Cháy. — Hồi 3 giờ sáng hôm chủ-nhật vừa rồi, ở xóm Thùng-đấu gần tỉnh lỵ phát hỏa, cháy hết mười nhà, thiệt hại không mấy mà cũng may không việc gì đến người cả.

Xanh không lo cá đi đàng nào? — Vụ thuế năm nay thấy nhiều xã kêu thiếu tiền, đây không kể những xã lý-trưởng thu được mà tiêu đi hay là dân càng đinh bỏ khiếm mà thiếu, chính những xã trước khi đem nộp đã kiểm đủ rồi mà cũng hãy còn kêu thì không biết vì lẽ gì mà thiếu. Đếm nhầm chăng? Thôi đành tay rồi, thế cũng gọi là bậc tu-mi, sao không biết hổ thẹn với cái râu mày!

Chợ phiên. — Xưa nay việc buôn bán trâu bò vẫn họp tại chợ Kế, nay đem về họp ở chợ Thương. Vậy chợ Thương ta từ nay việc buôn bán chắc có lẽ được sầm-uất hơn xưa.

Cuộc diễn thuyết tại nhà xéc. — Cuộc diễn thuyết tại nhà xéc tỉnh ta xem chừng chểnh mảng lắm. Không biết độ này vì nực nội hay vì cớ gì mà không được siêng như trước. Mong rằng các ngài học cao tài rộng nên mang những ý kiến cao thượng, những vấn đề bổ ích mà giảng dụ cho mọi người đều nghe thì có ích lắm.

Tham của ngoài đường. — Ở phố kia một người đi đường, vô ý đánh rơi cái túi tiền. Một ả đi sau trông thấy lặng im bỏ bọc. Thình lình người mất của nhớ đến quay lại thì thấy ả kia đang giấu giếm. Người ấy hỏi xin rất tử tế mãi ả cũng khăng khăng không trả. Sau xin biếu một nửa ả cũng chối từ. Chợt có ông Cẩm đi đến, hỏi sự tình đầu đuôi rồi bắt ả giả người mất của cho tất, lại đánh cho ả một trận đau. Thật đáng kiếp.

CAO-BẰNG

Đại hiến thuyên chuyển. — Từ ngày được tin quan Tuần Vi-văn-Định được vinh thuyên về trọng nhậm tỉnh Phúc-yên, toàn tỉnh Cao-bằng khắp mặt quan dân tân cựu ai nấy đều có ý bồi hồi nhớ tiếc.

Quan Tuần Vi là một vị quan cao-minh chính đại; trong chín mười năm ngài trọng trấn tỉnh này, ánh sáng phúc-tinh đã soi khắp chỗ âm nhai hàn cốc. Chính sách ngài có một điều đặc sắc nhất là sự thưởng thiện phạt ác để bảo tồn lấy phong-hóa, — phong hóa ấy chính là cái cơ-sở của quốc-túy ta ngày nay vậy.

[illegible]

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

PHÒNG-THĂM-BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương thọ độ ngũ đẳng Bắc-đẩu bội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Saïd (Ai-cập) Huế.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt [illegible] các thứ bệnh lậu, bệnh giang-mai

[illegible]

KHÁM BỆNH: [illegible]

XIN GIẤY LÀM-CHỨNG: [illegible]

Phòng thăm bệnh tại đường Gia-Long, [illegible] số 236

[illegible]

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hỏa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3563

Rượu·bồ-đào:

" TONIQUE TONKINOIS "

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-chơi cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm lo!!!

Ngày mồng 9 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tên Ngự-các phụng chỉ nhận phê rằng:

Chiểu nay thì được phòng của MONTÈS gửi dâng, có chỉ nên một thứ rượu bổ đã từng ngự dùng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lục phê thị gửi cho qui được phòng chế-dùng đã tổ thành-giá.

Khâm thử.

[illegible]

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

[illegible]

Savon Cadum

Để rửa mặc và tắm.

Savon thường làm hoặc nhiều muối, hoặc dầu-mỡ không được trong sạch cùng nhiều món độc khác làm cho nước da mất sự mịnh của nó.

Muốn biết savon tốt hay là xấu thì lấy chóc lưỡi mà thử nó. Nếu nó chác cùng làm chóc lưỡi nóng, thì savon đó làm nhiều muối, chắc nó phải làm dày nước da.

Savon Cadum bào chế một cách kỷ lưỡng và trong sạch; chẳng nhửng là nó làm cho nước da trở nên mịnh, mà lại làm cho lỗ chơn long được khoản khoác.

Trong mình ta đều có lỗ theo chơn long, nếu những lỗ ấy bị buội-bặm bích lại, thì nó mọc ra u, nần cùng mình.

Bọt và nước Savon Cadum thấm vào chơn long, rữa đồ nhơ-nhớp mà làm cho cái da của ta được khoản khoác và mịnh luôn luôn.

Dùng Savon Cadum lấy làm ich kém, gì người ta dùng nó không bỏ chúc nào, mà lại lâu bằng hai cục savon thường.

Giá mỗi cục Savon Cadum là hai quảng.

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

Mỗi cái 1$00

Thưa các quý-khách, những đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu [illegible] 1$00 [illegible]

Đồng hồ đeo tay [illegible]	[illegible]	8$00	[illegible]
— [illegible]	có kim ly	5$00	[illegible]
— [illegible]	kim thép và kim vàng	4$00	[illegible]
— [illegible]	vuông thép xinh	5$00	[illegible]

[illegible]

TONG-YUNE-TAI

40, Phố hàng Ngang, HANOI

1000

COURSE INTERNATIONALE

DE 100 KILOMÈTRES

Courue le 10 Mai 1923

Vainqueur: LE STUMPH

sur bicyclette J. B. LOUVET

Les cycles J. B. LOUVET

sont indépendants de tout consortium et luttent seuls par leurs propres moyens

EN VENTE CHEZ:

ANSTETT & Cie

Avenue Paul Doumer

HAIPHONG

NGUYỄN-HỮU-THĂNG & ĐỖ-ĐÌNH-ĐẠT

45, Bd Doudart de Lagrée

HANOI

1082

祥和裕

YU-WO-TSEONG

Grand magasin de soieries Chinoises et Annamites

VENTE EN GROS

45, Rue des Cantonnais, 45

Hanoi (Tonkin)

TÉLÉPHONE N° 365

[illegible]

1010 — YU-WO-TSEONG

Hàng mới — Giá cực rẻ!

Bản-hiệu vừa nhận được nhiều thứ satin, faille, cachemire, kim-ngân-đoạn, đẹ Mông-tự cùng nhiều thứ vóc nhiều thứ tết mà bán giá cực rẻ để chiều hàng. Vậy ngài nào muốn dùng thứ gì xin mời lại mua ngay kẻo hết hàng đẹp.

Các thứ laine may complets và pardessus, imperméable soie để may áo đi mưa, có nhiều mới rất nhã, xin các ngài chiếu-cố cho.

Kính cáo

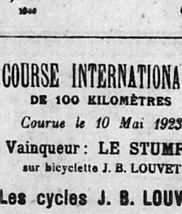
NAM-THỊNH, Tailleur

SOIERIES NOUVEAUTÉS

6, Rue des Cantonnais, Hanoi

3616

Các ông chủ-nhà, các ông thầu-khoán và các ông buôn-bán!

Các ông nên xem cả các hạng sơn, chỉ có thứ này là tốt hơn cả, bền hơn cả; vì thứ sơn STANDARD này là thật sơn tây của những tay chuyên-môn người Đại-pháp chế ra.

Nên hỏi giá ở *Société Française des Couleurs et Peintures Métalliques STANDARD*, Julien & Fortin, số 8, đường Gia-Long, Hanoi.

[illegible]

Đối với hội Tri-tri ngài là một vị chánh hội trưởng rất nhiệt tâm với việc công-ích. Công đức ngài đã nhiều phen đăng vào trong các báo, tưởng các nhà tri thức không mấy người là không biết đến.

Hội Tri-tri định tổ-chức một tiệc trà rất trọng-thể để tống tiễn quan Vi Phủ đài, tiệc trà này sẽ là một tiệc chung của các bậc quan thân chức dịch trong hàng tỉnh. Vậy ai muốn dự tiệc xin đến hỏi thể lệ tại nhà hội, tối nào cũng mở cửa từ 8 h. đến 10 h.

Cao-bằng T. T. H. lai cảo.

HƯNG-YÊN

Bao giờ mới mở? — Huyện Tiên-lữ ta vẫn thường gọi là Chợ xuôi là một nơi buôn bán đông-đúc, tàu thủy đi qua lại một ngày có 7,8 chuyến, nào tàu Nam-định đi Hải-phòng, nào tàu Hải-phòng đi Nam-định và Hải-phòng đi Hanoi, tàu nào cũng ghé bến Chợ xuôi. Thế mà từ xưa đến nay vẫn chỉ có một cái trạm bán tem và phát thư thường mà thôi. Còn ngoại giả các công việc khác; ai cần đến như là gởi điện-tín, gởi cần thơ (objets recommandés) và gởi hoặc lĩnh tiền nong cùng hàng hóa đều phải lên nhà Bưu-điện Hưng-yên mới gởi được. Việc buôn bán cần phải giao dịch một cách giản tiện và mau chóng, thế mà mỗi lúc cần đến nhà bưu-điện phải đi lại hơn mười kilomètres thì chẳng phiền lắm dư.

Nay quan chánh Công-sứ bản tỉnh đã thương lượng với quan chánh sở Bưu-điện để đặt nhà bưu-chính và bưu-điện tại Huyện Tiên-lữ. Hiện đã xây xong rồi, nhưng chưa thấy đặt đường giây điện mà cũng chưa thấy đả động đến việc mở cửa nhà Bưu-chính.

Ước-ao rằng quan trên lưu tâm đến việc thông tin của dân sự ở Chợ xuôi cho sở Bưu-chính mở cửa ngay thì kẻ buôn người bán được đội ơn lắm lắm.

VIỆC KINH-ĐÔ

Một tòa thừa-lương mới sẽ lập ở Phan-thiết. — Ở tỉnh Phan thiết gần nơi bãi bể, có một cảnh lâu-đài đình-tạ của ông Hầu-tước Duc de Monpensier. Cảnh ấy lâu-đài cực kỳ nguy-nga tráng lệ. Người xứ ấy thường gọi là lầu ông Hoàng. Nay nghe đâu ông ấy bán sở ấy cho chánh-phủ Bảo-hộ mua để làm một nơi thừa-lương cho Hoàng-thượng để ngài ngự hóng mát trong mấy tháng hè đã đến đây. Nghe đâu sở ấy ông Hầu-tước làm đến 220.000 p.

Nhà cercle làm lại. — Nhà cercle của người Tây ở phía hữu-ngạn sông Hương-giang nay lại mở ra rộng thêm, mấy hôm nay hiện đang giỡ hết và khởi công làm lại.

Cho thuê xe đạp. — Trong báo trước đã nói đến những cái khuyết-điểm trong sự cho thuê xe đạp ở Huế. Mãi đến nay vẫn chưa thấy các cái khuyết-điểm ấy được chỉnh-đốn, mà càng ngày lại càng nảy ra lắm tiệm cho thuê xe đạp nữa. Xe đạp cho thuê nhiều như thế thì tưởng nên xem xét liền cho chỉnh-đốn, chớ để thế mà xảy ra lắm sự hại, làm ngăn trở trong việc hành-động ở thành phố.

Thật là một điều nên quan tâm lắm thay!

VIỆC TRUNG-KỲ

VINH

Hạng người nhỡ nhàng. — Chuyến xe-lửa chạy đêm hôm thứ hai vừa rồi ở ga Vinh có xảy ra một chuyện nhỡ nhàng làm cho ai nấy đều phải ôm bụng mà cười. Nguyên anh nhẳng kia đi hầu một vị qui quan ra Bắc, ra đến ga, anh nhẳng ta đưa một cái bông hạng tư cho người phát vé để đổi lấy vé lên xe, người phát vé bèn bảo giấy này chỉ cho phép đi hạng tư mà thôi, còn như xe đêm thì không có hạng đó, nếu muốn đi thì phải lấy vé hạng ba mới được; anh nhẳng ta đã chẳng nghe thì chớ, còn xông vào chực hung hăng mà thét rằng: anh không biết tôi à? anh đi gọi ông chánh lại đây! *Săn a-na-mít.* Vừa vang vằng rồi cứ nghiễm nhiên trèo lên toa ngồi mà cứ *mọc* mãi. Suốt cả hành-khách trên dưới đến cả những người trong ga cũng không thể nhịn cười, sau có một viên chức-sự tây lên bảo ông chủ anh nhẳng ta lấy cho tấn một cái vé cho nhẳng mới êm.

QUẢNG-NGÃI

Núi lở đá lăn. — Ngày 27 tháng 5 ta, hòn núi ở làng Suối bàn thuộc về huyện Nghĩa-hành, giữa ban trưa thanh-thiên bạch-nhựt, bỗng dưng ba hòn đá to ước bằng mái nhà trên chói núi lăn ầm ầm xuống bờ, như long trời lở đất, nhân dân gần đó thất kinh hồn vía, may thay gia cư cách xa nên không can-hệ gì.

Thương-hải tang-điền cũng là lẽ thường biến cải của Tạo-hóa, huống là đá lở non mòn là sự thường có, nào có lạ gì, thế mà dân-cư lối đó cho là triệu bất-tường, trời bày ra trước mắt thì thế nào trong năm cũng không khỏi tai họa cho dân trong làng; nhà nhà nghe lại càng sợ đều van vái cúng phật lễ thần cầu nguyện cho tai bay vạ khỏi. Ôi! thói mê tín dị-đoan của người mình bao giờ cho hết được! Sao chẳng biết thiên-tai thủy hỏa là cơ trời thì phải chịu, chớ sợ sệt van vái mà tránh được hay sao! Ai ơi! chớ mê muội sự huyền vi c-ảo của miệng kẻ ngu hoặc, kẻ kiếm ăn bày bịa mà vô ích mà tổn hại cho mình lắm thay!

Việc Nam-kỳ

Chết chìm. — *Tân-an.* — Hôm 7 Juillet tàu chà-và ở Soai-rieng về Tân-an, vừa đến ấp Cái-quảng làng Tân-lập, có một chiếc xuồng trong bến thầy thông Khuê 2 người bơi ra kêu tàu mà đi; khi tàu vừa ngừng máy thì xuồng tới va vô chiếc ghe cột cập tàu bên đó, bởi lúc đó không có bạn tàu ra rước xuồng như mọi khi, nên xuồng va vô rồi vồi ra làm cho người lớn bên xuồng phải té nhào xuống nước, bởi mặc đồ tây nên lội không đặng mà lại trong lúc đó anh tài công tàu mới bọc cầm bánh, để tàu thả trôi một dây lâu mới cho quạt máy lui, trì hoãn như vậy lại trên tàu không có trái nổi mà quăng xuống cho người chới với, và cũng không có bạn tàu lội cứu, để đợi người trong bờ bơi xuồng chạc ra, mới vừa tới nơi thì người bị rủi phải chìm mất.

Chủ tàu muốn gỡ lỗi mình, nên làm tờ khai đổ thừa cho người tại vô ý phải chết; rồi biểu mấy người bộ hành ký tên vô đó làm chứng. Mấy ông không xét nên cứ ký tên mình vào tờ khai mà đổ thừa tại người vô ý phải chết. Chớ không xét lý cho cạn cũng như sau này mà khai ngay lẽ ra: 1· tàu không ngừng gần mé sông như tàu bên miệt sông lớn; 2 chủ tàu không sai người bạn ra rước xuồng như mọi khi; 3· tại bến tàu không quăng trái nổi cho người chới với cùng là không sai bạn tàu cứu.

Muốn tránh khỏi việc rủi sẽ tới như vậy nữa thì chờ chi quan chủ quận Mộc hóa ra lệ luật cho tàu chạy sông ấy. Mỗi khi có người kêu tàu mà đi thì tàu phải ngừng gần mé sông, như có rủi như vậy thì người lội vô bờ gần đó tới chỗ cạn đứng được khỏi chết.

(Rút trong L.T.T.V.)

MỚI CÓ QUYỂN THỨ 6

古今小說

Cổ-Kim Tiểu-Thuyết

Bán tại Hiệu KIM-ĐỨC-GIANG và các hiệu sách tại Hanoi, Haiphong, Nam-định, Hưng-yên, Hà-đông, Bắc-ninh, Thái-bình, v. v...

Giá: 0$06. 3622

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài duyệt báo biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt-quí ông nào mua thì gửi tiền cho: hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn

Thi vẽ kiểu xe

HỢP-THIỆN-HỘI

Bản-hội định làm thêm một cái xe Thân-đư (Corbillard), đơn sơ nhẹ và nhã, theo thời nay.

Vậy xin các nhà danh-họa vì việc thiện mà vẽ giúp cho bản hội một kiểu xe.

Những bản vẽ ấy xin cứ gởi lại nhà ông Hội-trưởng Nguyễn-hữu-Long, ở phố hàng Cót số nhà 66

Hạn định đến 10 Septembre 1923 thì thôi không nhận nữa.

Báo *Trung-Bắc, Thực-nghiệp, Khai hóa, Nam phong*, trong bốn thứ báo ấy, ngài nào trúng tuyển, thích xem thứ báo nào, bản-hội xin kính tặng một năm báo ấy, để tỏ chút lòng thành kính của bản-hội.

Hợp-thiện-hội lai cảo.

XE MOTO

Chỉ có một thư xe đạp có động cơ 100 c/mc kiểu L'ÉVANS CYELEMOTOR là đã chạy được từ Paris đến Nice không phải đạp mà thôi.

Xem những kiểu xe mới có đèn điện. Đi một trăm kilomètres chỉ mất một lít rưỡi dầu xăng. Vừa lịch sự vừa tiện lợi.

Đại-biểu về toàn hạt Đông-pháp:

GIOVANNELLI, 45, phố Maréchal Joffre, Hanoi 3634

HẸN TRONG MỘT THÁNG

Nay hiệu chúng tôi có lời trình các quý-khách biết những gói chè ở hiệu chúng tôi bán ra, gói nào cũng có phiếu vẽ ngũ sắc, mà cái phiếu nào có chữ thưởng và đằng sau có in dấu xanh thì được thưởng một gói chè; năm nay có nhiều phiếu có chữ thưởng mà sau phiếu không có dấu xanh là tại nhà in xếp lẫn, mà người làm việc không xoát lại vì khi chè mới về công việc nhiều quá.

Nay hiệu chúng tôi muốn cho được tin dùng và khỏi mất lòng các quý-khách thì những cái phiếu không có dấu xanh ở đằng sau mà đã gói lẫn vào gói chè thì cũng cho thưởng như những phiếu có dấu, như mà trong một tháng mà thôi, kể từ ngày mồng mười tháng sáu đến ngày mồng mười tháng bảy ta năm qui-hợi.

Quá hạn một tháng thì những phiếu ấy không thể lĩnh thưởng được nữa.

Nay kính cáo,

VINH-MẬU

3635 144, Rue Chinoise, Nam-định

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,

ED. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

ẤU-HỌC TOÁN-PHÁP

CỦA

NGUYỄN-NGỌC-QUẢN

soạn

Giá 0$80 một quyển

Tiền cước gửi recommandé 0$11

Bán tại Bản-quán và có gửi bán ở các hàng sách.

BẠCH-THÁI-TÒNG

TRANSITAIRE — COMMISSIONNAIRE

THƯƠNG-MÃI VẬN-TẢI CỤC

HANOI — *80, Boulevard Carreau, 80* — TONKIN

TÉLÉPHONE 812

Vận tải bằng xe ngựa.

Mua bán các thổ sản như: ca-phê (café) — hồi — bông gạo vân vân.

Bán buôn các hóa vật như: các thứ rượu — đồ hộp — gỗ — sắt — ciment cùng đủ các khí dụng khác.

Chuyên việc giao dịch cùng các nhà buôn bán các tỉnh

Xin cứ viết thơ về bản cục. 3638

DẦU RĂNG.....

..... lo nghĩ, phiền não, buồn rầu, đến đâu mắc lòng, song muốn ngủ ngon dấc cũng rất dễ, mà ngủ ngon dấc tất là lại khỏe mạnh, lại can đảm, lại có nghị-lực ngay. Muốn được như thế, thì phải làm thế nào? Hai thìa xúp SIROP FOLLET là đủ.

Dùng thuốc SIROP FOLLET, thì ngủ yên dấc ngay, và yên ổn để định được lâu. Uống thuốc được mấy phút dùng hồ thì đau đớn bức rức đến đâu cũng thấy đỡ chịu ngay.

Đau gan, đau xương, đau thận, đau gan, dù đội đầu đến, dùng thuốc SIROP FOLLET cũng trở được một cách thần diệu. Dùng thuốc ấy thì đau gan ở đâu cũng trị được một cách rất chắng. Hoặc đau ở đầu, ở răng, ở xương xườn, v v. cũng vậy.

Thuốc SIROP FOLLET trị bệnh ho cũng diệu lắm, dẫn ho đến thế nào cũng vậy. Thế cho nên người ta thường dùng để trị bệnh ho cơn

Người lớn số thể uống được 3 thìa xúp một ngày không có điều gì ngại cả. Con trẻ thì uống 3 thìa cà phê.

Các hàng bào-chế đều có bán.

Chính điểm : Maison FRÈRE, 19, Rue Jacob, Paris.

興同梁

Kính trình để các quí-khách biết cho rằng: bản-hiệu chúng tôi vẫn chuyên cần về nghề kim-hoàn này, đã người lại nước ngoài cay, nghề làm mất ngày càng tinh xảo thêm ra, lại chịu cái sự chế cho kiểu vòng, khuyên, hoa-tai, bông-ta, dây đeo cổ, quả-cân, vân vân, trông rất là thanh nhã, theo hợp thời thế. Các quí khách tiện đứng, nhân dịp sắp ngày tết đã đến nơi, bản-hiệu mới được mấy tay thợ "tả khéo ở Hongkong sang và mới có sang các thứ mặt kim-cương, chấu chân, ngọc-thạch, ngọc lục, kim cổ, hổ-phách, san-hô, mã-não, và mặt ngũ nữa vân vân, đã đi các thứ, về mới có sang nhiều kiểu vòng, kiểu nhẫn mới chế ra, trông rất là ngoạn mục.

Xin mời các quí-khách quá bộ lại xem, có mua hay không, bản-hiệu tác nào cũng có người để thêm tiếp các quí-khách, rất là trung-thật.

LƯƠNG-THÔNG-HƯNG
Bijoutier
42, Rue de la Soie. 42.
(Hoalien) HANOI

Hỡi các ông mắc phải bệnh tim (lậu và giang-mai) khuyên các ông cho dùng thuốc nhẩm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy người khen ở các nơi gởi lại.

Cả cước độ hơn một đồng một lọ.

3062

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chú-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất qui để trị các chứng bệnh như : kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

Kính gọng kền tròn, bù-dục

Giá bán 1$50 cả cước

BÁN TẠI HIỆU :

LY-SENG-BAO

42, Phố Hàng Bồ. Hanoi.

3060

Hỏi bạn hút thuốc lá

Bất cứ người bản-quốc hay là người Trung-hoa

Nên hút thuốc lá hiệu **CORONA** của Công-ty thuốc lá Đông-pháp làm ra chỉ để riêng cho hiệu **GUIONEAUD Frères** bán.

Thuốc lá ấy cuốn tinh bằng thuốc bên nước Algérie đem sang, giọng ngon mà lại thơm. Hút thuốc ấy không hại phổi.

Một thuốc lá cuốn rồi và thuốc lá đổi hiệu **CORONA** không ho bao giờ.

Không cứ người khỏe, cả người yếu một hút thuốc lá hiệu **CORONA** cũng không thấy khó chịu trong thở.

Các bạn hút thuốc lá nên có ý nhận rõ rằng thuốc lấy cuốn vấn to mà giá hạ vô.

BÁN TẠI :

GUIONEAUD Frères

HANOI — HAIPHONG

LÒ RƯỢU HOMMEL

Vô-danh công-ty, vốn có 1.000.000 quan tiền tây
Tổng-cục số 110, Phố hàng Trống Hanoi

Rượu bia thượng hạng
theo cách vệ-sinh

Chỉ dùng nước đá sẵn
Đóng chai lớn
Đóng chai nhỏ

Đại-biểu :
Ở tỉnh Haiphong là ông
Denis Frères
Ở tỉnh Tuyen-Quang ông
Kock-Guinn-Seng

RƯỢU BIA HOMMEL

Hạng rất ngon và giá hạ hơn cả.
Ai muốn đặt hàng thì cứ gởi thơ đến Lò rượu Hommel, Vô-danh công-ty ở Hanoi, phố hàng Trống, số 110.

Hỡi các người mắc bệnh trĩ, nên các dùng đủ dùng đủ các món thuốc nói mà chưa khỏi thì nên mua thứ thuốc hiệu POMMADE ROYER, đóng 45 ngày là tiêu mà chẳng khỏi tiền.

Ở Paris bổ tại hiệu ông **GUY DUPUY**, 205, R. St Martin.
Ở Hanoi bổ tại hiệu ông **Bd. CHASSAGNE**

NƯỚC HOA THƠM Cô Ba

PACHOD Frères & Cie LYON

壽醫林桂張

HỠI CÁC ÔNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ ! XIN MỜI CÁC ÔNG QUÁ BỘ, TÔI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ (tức là bệnh lột tí) thọa nhiều người mắc phải, chẳng những là đau đớn, như con đến khi đại-tiện xong rồi thì lưu-huyết đầm đìa, thật là bất tiện cho người ta lắm, hễ không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng về sau khó chữa.

Khi sưa chữa bệnh này đều dùng dao cắt cho nên người có bệnh lấy làm đau đớn, vậy nên tôi dụng tâm nghiên-cứu một cách mới chuyên-trị chữa bệnh này không đau, không sót, chỉ trong mấy hôm thôi những nỗi mạn tự-kỷ rụng rời, mà trong khi đang chữa có thể làm lụng như thường không mất thì-giờ. Vậy Ngài nào mắc phải bệnh này xin mời đến :

M. TCHUONG-QUAY-LAM
35, Phố hàng Brêve. — HANOI

Sáng tiếp khách từ 8 giờ rưỡi cho đến 3 giờ chiều, đi chữa từ 2 giờ rưỡi đến 5 giờ.
Các tỉnh sa đến xin hẹn tiếp.
Thư từ xin trả lời ngay. 2060

Các bệnh bỏng, thổ, chuột rút, đau dạ dầy, vân vân... dùng thuốc

POUDRE SAINT ANDRÉ

Chữa rất nhanh chóng, rất chắc chắn.

Thuốc ấy nhiều ông thầy thuốc dùng.

Giá bán : 0$85

Ở Bắc-kỳ có gởi bán tại

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

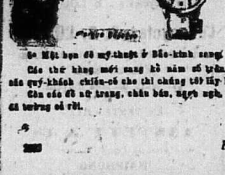
49, phố Paul Bert, trước cửa hiệu Gó-đa và hồ Hoàn kiếm trông sang

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
號八竹綿門舖滿行內河京東

Chúng tôi kính-trình các quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có sang : 1° Một bọn đồ nghề rất tài như là quả cân chạm rồng, vàng, điển hột thuốc-tê, đũa, vân vân.

2° Một bọn máy kính đồ cổ thứ mặt, mặt đen, mặt trắng, mặt vàng, mặt mài lê cây, vân vân. Lại có bộ máy kính gọng bằng vàng cây, gọng bọc vàng, gọng đồi mồi, vân vân ; mọi món đều là mới đem những máy kính này thử hợp phép vệ sinh lắm lắm.

3° Một bọn đồng-hồ quả-quít đeo tay, đồng-hồ treo tường, đồng-hồ báo thức, đồng-hồ châm-sâm, vân vân.

4° Một bọn chậu cổ đồng cổ, lọ cổ, bát cổ, hễ cứ đồ thấy-tiền hay là bằng đồng vàng được và tốt bình, vân vân.

5° Một bọn đồ mỹ thuật ở Bắc-kinh sang.

Các thứ hàng mới mang kỳ năm cổ lựa này chúng tôi xin bán hạ giá, mong cậy các quý-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm cảm ơn vô cùng.

Cần cáo đồ nữ trang, chân bàn, ngọc ngà, vàng thì, không kể, chắc của quí-khách gửng cả tường có rồi.

Cần-cáo
HIỆU PAO-VA
Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi.

199 :

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra; Soạn theo lối dân-tộc, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Hùng-vương tạ ân bước vào chiếu rượu, ba vị vương-tử rót 3 chén rượu dâng *Hùng-vương* uống. Các tướng có công thưởng trật, cũng đều được uống rượu cả.

Khi uống rượu xong, ba vị vương-tử cáo-từ về trước. *Hùng-vương* lại đem các tướng vào bái mạng thiên-tử ở chốn triều đường.

Vua *Anh-tôn* ủy-lạo mấy câu rồi cho về yên ngôi. Bợi hôm khác sẽ ban thưởng cho các tướng-sĩ. *Hùng-vương* và các tướng lạy tạ lui ra.

Khi cha con *Hùng-vương* về đến vương-phủ, *Vệ-dũng-ngọ* vương-phi và *Lương-cầm-hà* phu-nhân đều mừng rỡ bội phần. Cốt-nhục đoàn-viên, tiệc gia-yến ấy vui-vẻ kể sao cho xiết!

Bỗng nghe báo có mấy anh em phò-mã *Triệu-cửu* đến, người nhà bọ *Hùng* phưa kịp ra nghênh-tiếp thì mấy anh em phò-mã *Triệu-cửu* đã vào tới nơi, ai nấy đều tươi cười hớn hở.

Phò-mã *Triệu cửu* nói :

— Dám thưa cô-phụ và cô-mẫu! Ngày hôm nay chúng tôi kéo nhau sang đây là cốt để uống rượu mừng cô-phụ và cô-mẫu đó!

Vệ-dũng-ngọ vương-phi cũng mọi người đều đứng dậy mời ngồi. Khi nói đến nàng *Vân-cơ* thì *Hàng khởi-phượng* bảo *Hàng-khởi thần* rằng :

— Em chớ nhẩy thế! Ngày nay em lập nên công-nghiệp để làm vẻ-vang cho nhà bọ *Hùng* ta. Nếu em để cô nữa-hẹn với nàng thì cũng nên xử-trí thế nào cho nàng được chốn yên thân mới phải.

Hùng-vương nói :

— Việc ấy, bây giờ biết xử-trí thế nào cho tiện, âu là lại bảo nó trở về quê nhà.

Hùng khởi-thần nói :

— Không thể được! Bởi vì cô-phụ (trỏ *Vệ dũng-ngọ*) tôi nóng tính quá, quyết không khi nào chịu người con gián mà để cho được sum-họp một nhà. Cứ như ý con thì việc ấy cũng chẳng khó gì, thân mẫu chỉ nên bảo nàng quyết chí tu-hành là tiện hơn cả.

Anh em phò-mã *Triệu-cửu* nghe nói đều làm-nhầm một đều *Hùng-khởi-phượng* nói với *Vệ dũng-ngọ* vương phi rằng :

— Thân-mẫu ơi! thân-mẫu nên theo cách ấy mà thi-hành.

Vệ-dũng-ngọ vương phi nổi giận mà rằng :

— Cái con vật ấ-nữ ấy, ngày nay ta không muốn trông thấy mặt có làm chi!

Hùng-vương nói với phò-mã *Triệu-cửu* rằng :

— Ta bảy tạm cho con *Vân-cơ* ở một cái chùa nào, để khi làm lễ cưới *Phi-loan* quận-chúa rồi, bấy giờ sẽ thương-nghị.

Phò-mã *Triệu-cửu* lại nói :

— Cô-phụ nghĩ như thế là chí phải! Lại còn một điều này nữa, tôi xin nói để cô-phụ nghe : số là thân-phụ tôi đã lên cùng thánh-thượng, hễ khi có phụ về đây thì xin đem binh-quyền giao cho trưởng-huynh tôi, tôi cũng có thể giữ yên được bốn phương, mà cô-phụ trong khi tuổi già sẽ được càng thương-hoàng sớm khuya sum-họp, cũng hưởng chi phúc thành-nhàn vậy.

Hùng-vương nghe nói mừng lòng cười mà bảo *Vệ dũng-ngọ* vương phi rằng :

— Nếu vậy thì tôi cũng vương-phi sẽ được hưởng phúc thanh-nhàn, trong khi tuổi già, cũng nhan hầu bọ thánh-quân, cũng là một sự « Thiên-cổ kỳ phùng » vậy; còn việc con *Vân-cơ*, hễ-tất ta phải nghĩ ngợi đến. Những cái tư-tình của đàn con trẻ, ta cứ phó mặc chúng nó là hơn!

Hùng-vương nói xong, lại khanh-khách cười. *Vệ dũng-ngọ* vương-phi cũng có ý vui-vẻ. Vợ chồng *Hùng-vương* và mọi người lại rót rượu uống, rồi cùng nhau kể lể các nông-nỗi sau khi tương-biệt. Mỗi khi nói đến những sự thương tâm thì lại đều thở vẫn than dài.

Hùng-khởi-phượng và *Hàng khởi-thần* đi ra phòng ngoài yên nghỉ, cùng nhau nói chuyện nàng *Hoạng-ngọc-thanh* và nàng *Vân-cơ*. Hai anh em hôm ấy suốt đêm không ngủ. Sáng hôm sau dậy sớm, lại vào thăm bọ cha mẹ. *Lương-cầm-hà* phu-nhân cũng ẵm tiểu-công-tử vào.

Hùng vương ngảnh nhìn các con, rồi cả cười mà rằng :

— Ta đây cũng là một kẻ tài hèn sức mọn, chịu ơn triều đình mấy đời, ở ải dài trong bấy nhiêu năm, chưa có chút chi đền-bồi. Vẫn tưởng rằng chết già ở trong ngục-thất, ai ngờ còn gặp thánh-quân hồn-chiếu, chẳng những toàn-gia ân-xá, mà lại được an-hưởng cái ngôi tôn-vinh phú-quí này. Bây giờ vợ chồng đoàn viên, con cháu vui-vẻ, thế thì cái ơn sâu của triều-đình, ta cũng phải nghĩ thế nào. Các con ơi! Các con nên hết sức thận trọng với triều-đình, trước là tận-hiếu cùng cha mẹ đó!

Bỗng thấy phò-mã *Triệu-cửu* đến, *Hùng khởi-phượng* nói :

— Thân-phụ tôi vừa định sang thăm phò-mã, không ngờ phò-mã lại tới đây!

Phò-mã *Triệu-cửu* cười mà đáp rằng :

— Số là có tin mừng, cho nên chúng tôi phải sang đây để báo với cô-phụ.

Hùng vương nói :

— Phò-mã nói khôi-hài cho vui chuyện đó mà thôi, chứ ta đây còn có tin gì đáng mừng!

Bấy giờ nữ-tỳ bày-biện, mọi người cùng ngồi uống rượu. Trong khi uống rượu, lại nói đến những việc 10 năm về trước. *Vệ dũng-ngọ* vương phi chỉ tỉm-tỉm mà khen ngợi nàng *Hoạng-ngọc-thanh*.

Vệ-dũng-ngọ vương-phi nói :

— Con ta không được kết duyên cùng nàng *Hoạng-ngọc-thanh*, cũng là một điều đáng tiếc. Vì ai để lụy đến nàng, khiến nàng nỡng phí một đời xuân xanh, quyết chí tu-hành, không thiết chi đến đường gia-thất. Hôm nào ta phải tâu thái-hậu, cho con ta được vào yết-kiến nàng. Ta có thuật chuyện *Nam-kim* nữ-chế cho nàng nghe thì nàng rất lấy làm cảm kích : Nàng cảm cái ơn con ta đã bảo-toàn danh-dự cho cô-mẫu nàng (tức là *Nam-kim* nữ-chế) lại bảo *Cao-lỵ* quốc-vương lập người con gái *Nam-kim* lên làm hoàng-hậu, thế là khiến cho bọ *Hoạng* cũng được toàn thủy toàn chung vậy.

Vệ dũng-ngọ vương-phi lại thở dài, rồi nói :

— *Hoạng-ngọc-thanh* cũng là một người nữ-tử mà sao giữ toàn được cái lòng tiết-nghĩa như thế! Chỉ đáng thương xót thay cho bọ *Vệ* nhà ta, ai ngờ ngày nay lại nẩy ra một đứa con gái đảm-đang như con *Vân-cơ* này!

Vệ-dũng-ngọ vương-phi nói xong, lại cau mày nghiến răng, tỏ ra ý căm tức. *Hùng-vương* chỉ rót rượu ngồi uống. Phò-mã *Triệu-cửu* phân nàn mà rằng :

— Hai thân tôi ngày nay cũng lấy việc *Phi-giao* làm hổ-thẹn, chẳng còn mặt-mũi nào trông thấy các quan triều-thần.

(Còn nữa)

Cartière Thuyên — Imprimerie du Trung-bắc Tân-Văn — Le Gérant NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Do Võ Phi Hùng-Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)